ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Демченко Павла Сергійовича на тему «Управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування

Актуальність теми. Управління сталим розвитком залізорудних підприємств є важливим підходом до ведення бізнесу, який враховує інтереси всіх зацікавлених сторін: навколишнього середовища, співробітників і акціонерів підприємств та суспільства в цілому. Сталий розвиток залізорудних підприємств дозволяє забезпечити довгострокове функціонування галузі та сприяє її розвитку в умовах зростаючої конкуренції. Діяльність залізорудних підприємств є складним завданням, але вирішення його є необхідним для забезпечення майбутнього галузі. Залізна руда є стратегічно важливою сировиною для багатьох галузей економіки, і її виробництво має бути екологічно чистим та ефективним. Тому, управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової передбачає забезпечення балансування економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності підприємства, сприяючи довгостроковій успішності організації. Разом з тим, управління сталим розвитком залізорудних підприємств вимагає комплексного підходу, який враховує всі аспекти діяльності підприємства від видобутку сировини до переробки продукції та утилізації відходів, де інновації та інвестиції є ключовими факторами успішного управління прогресивним розвитком таких підприємств.

Отже, управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової є назрілим науковим завданням, вирішення якого базується на впровадженні інновацій, що дозволяють розробити нові, більш екологічно чисті та ефективні технології видобутку та переробки залізної руди, модернізувати обладнання та покращити умови праці співробітників, сприяють захисту навколишнього середовища, покращенню умов праці та підвищенню конкурентоспроможності галузі.

Все вище зазначене зумовлює актуальність обраної теми дисертаційної роботи Демченко П.С., й дозволило сформулювати цілі, завдання, об'єкт і предмет дослідження, що сприяло вирішенню наукового задання з теоретичного обґрунтування та розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій стосовно удосконалення управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Результати дисертаційної роботи Демченко П.С. відповідають вирішенню головних завдань і пріоритетних напрямів поставлених у Програмі економіко-соціального розвитку України «Національна економічна стратегія 2030» і науковому напряму кафедри менеджменту і адміністрування щодо підвищення ефективності управління сталим розвитком залізорудних підприємств. Дисертаційна праця виконана відповідно до спрямування науково-дослідних

робіт Криворізького національного університету Міністерства освіти і науки України за темами: «Система управління прогресивним розвитком потенціалу підприємства в умовах трансформацій економічного простору» (номер державної реєстрації 0119U002389) та «Оптимізація механізму управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств» (номер державної реєстрації 0121U113054), у межах яких автор удосконалив методичні підходи до оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, що ґрунтуються на визначенні його граничних можливостей, моніторингу та діагностиці спроможності підприємства до активізації використання науково-технічного прогресу.

Мета і завдання роботи. Метою роботи є поглиблення теоретико-методичних основ і розроблення науково-практичних рекомендацій удосконалення управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової.

Для досягнення сформульованої мети наукового дослідження було поставлено та вирішено такі завдання:

удосконалено концептуальну структурно-функціональну схему ключових етапів процесу управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової;

удосконалено методичний підхід до багатоцільового інтегрованого критеріального оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням активізації інноваційно-інвестиційної складової;

удосконалено методичний підхід до багатоцільового інтегрованого базового оцінювання стійкості сталого прогресивного розвитку залізорудних підприємств за ключовими показниками діяльності суб'єкта господарювання;

удосконалено методичний підхід до комплексного інтегрованого оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової;

удосконалено методичний підхід до визначення граничних можливостей щодо забезпече́ності сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової;

розвинуто окремі ключові аспекти процедур інструментарію ранжування ситуацій і рівнів забезпеченості сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової;

розвинуто класифікацію якісних характеристик інформаційних ситуацій відносно станів економічного середовища залізорудних підприємств та вибору відповідних критеріїв;

розвинуто комплексне інтегроване оцінювання рівня ефективності сталого розвитку залізорудного підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової відносно його ключових бізнес-напрямів.

Наукова новизна отриманих результатів: наукові результати дослідження створюють теоретико-методичні засади з розвитку прикладного теоретико-методичного інструментарію управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової.

Удосконалено:

концептуальну структурно-функціональну схему ключових етапів процесу управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, яка, на відміну від наявних, базується на багатоцільовому системному теоретико-ігровому моделюванні, ієрархії моделей «бізнес-одиниця» – «бізнес-напрями» та багатокритеріальному оцінюванні наявних напрямів бізнесу, що дозволяє підвищити ефективність прогнозування тенденцій альтернативних варіантів сталого розвитку підприємства за умов невизначеності й конфліктності ринку залізорудної продукції;

методичний підхід до багатоцільового інтегрованого критеріального оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням аспекту активізації інноваційно-інвестиційної складової, який, на відміну від наявних, на основі принципу потенційного розподілення прояву ризиків на компонентах функціонала оцінювання з урахуванням аспектів інвестиційної діяльності, оновлення основних засобів та впливу інтенсивних факторів економічного зростання дозволяє діагностувати процес активізації науково-технічного прогресу на підприємстві за умов інтенсивної конкуренції за динамікою ринку залізорудної продукції;

методичний підхід до багатоцільового інтегрованого базового оцінювання стійкості сталого прогресивного розвитку залізорудних підприємств за ключовими показниками діяльності суб'єкта господарювання, який, на відміну від наявних, ґрунтується на вагових точкових оцінюваннях ризику зниження рівня сталого розвитку з урахуванням інтегрального оцінювання монополізації ринку залізорудної продукції за методом ранжування та критерієм рівномірності розподілення ринкових часток, що дозволяє оцінювати й прогнозувати ступінь сталості функціонування підприємства на цільових ринках залізорудної продукції;

методичний підхід до комплексного інтегрованого оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, який, на відміну від наявних, засновано на моніторингу умов контролю прогресивності та активності інноваційно-інвестиційних процесів розвитку підприємства шляхом аналізу та ранжування ситуацій і рівнів його забезпеченості, що дозволяє розпізнавати ознаки, властиві різним ситуаціям щодо перспектив інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства з метою передбачення можливих наслідків від достатньо позитивних до кризового стану;

методичний підхід до визначення граничних можливостей щодо забезпеченості сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, у якому, на відміну від наявних, відносно встановлених бажаних інтервалів граничних меж умов контролю значень рівня сталого розвитку розраховуються граничні межі показника «Евклідова відстань», який дозволяє контролювати абсолютні відхилення від його критеріального (нормативного) значення та підвищити ефективність стратегічного реагування на виклики конкурентного середовища.

Набули подальшого розвитку:

окремі ключові аспекти процедур інструментарію ранжування ситуацій і рівнів забезпеченості сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням

інноваційно-інвестиційної складової, які ґрунтуються на використанні шкали попередніх грубих оцінок стану ситуацій і відповідного їх уточнення, виходячи з переконання про обернено пропорційну залежність погіршення стану сталого розвитку суб'єктів господарювання відносно класифікаційних рівнів ситуацій, що покращує якість процедур діагностики рівня сталого розвитку підприємства;

класифікація якісних характеристик інформаційних ситуацій відносно станів економічного середовища залізорудних підприємств і вибору відповідних критеріїв, заснованих на методах теорії потенціалу та принципах максимуму функцій невизначеності й функцій неточності, при діагностиці та ранжуванні ситуацій і рівнів забезпеченості сталого розвитку підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, що сприяє підвищенню рівня обґрунтованості рішень за умов невизначеності й конфліктності у сфері управління сталим розвитком підприємства;

комплексне інтегроване оцінювання рівня ефективності сталого розвитку залізорудного підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової відносно його ключових бізнес-напрямів, яка визначається на основі оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств у контексті тенденцій активізації науково-технічного прогресу на підприємстві, багатоцільового теоретико-ігрового оцінювання оптимальності бізнес-напрямів за критерієм гарантованого результату та їх часткової участі в отриманні доходу на одиницю продукції, що дозволяє врахувати вплив ризику невизначеності й конфліктності при прогнозуванні тенденцій безпеки сталого розвитку підприємства.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень та результатів підтверджується коректністю постановки та вирішення задач; застосуванням сучасних методів раціонального обґрунтування рішень за критеріями оптимальності на основі економіко-математичного моделювання з урахуванням загальноприйнятих припущень; результатами комп'ютерного моделювання та експериментальних досліджень.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в подальшому розвитку теоретико-методологічних положень менеджменту щодо сталого розвитку залізорудного підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової, що надає можливість менеджменту залізорудних підприємств здійснювати раціональне обґрунтування інноваційно-інвестиційних рішень і формування заходів, які спрямовуються на забезпечення ефективного стратегічного реагування підприємства на виклики конкурентного середовища та забезпечувати його прогресивний розвиток в умовах зростання загроз на ринках залізорудної продукції.

Отримані наукові результати дослідження впроваджені в практичну діяльність ПрАТ «ПівнГЗК» (довідка № 897/1 від 11.05.2022 р.) і ДП «ДПІ «Кривбаспроект» (довідка від 05.05.2022 р.). Окремі результати наукових досліджень використовуються у навчальному процесі Криворізького національного університету (довідка № 01/10-04/2023 від 02.03.2023 р.; довідка № 01/10-03/2023 від 02.03.2023 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дисертації доповідались і обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних і науково-технічних конференціях, що опубліковано у відповідних збірниках матеріалів конференцій (6 праць – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій).

Публікації. Основні результати і висновки дисертації опубліковано у 12 друкованих роботах, 4 з яких опубліковано у фахових економічних виданнях, включених до періодичних фахових видань України, 2 – відноситься до публікацій у виданнях інших держав, які входять до Організацій Європейського Союзу, 6 праць у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Особистий внесок автора. Всі основні наукові положення та результати дисертаційної роботи отримані автором самостійно. Автором запропоновано удосконалення теоретико-методичних підходів до управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової на основі моніторингу умов контролю прогресивності та активності інноваційно-інвестиційних процесів розвитку підприємства, де управління його сталим розвитком досягається за умови динамічної рівноваги складових економічного, соціального та екологічного характеру; багатоцільове системне теоретико-ігрове моделювання «бізнес-одиниця» – «бізнес-напрями», що дозволяє спрогнозувати можливі тенденції активізації науково-технічного прогресу на підприємстві; побудовано діагностичні матриці ранжування ситуацій і рівнів забезпеченості сталого прогресивного розвитку залізорудного підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової; розвинуто теоретико-методологічні підходи стосовно побудови критеріїв прийняття господарських рішень та в контексті обґрунтування забезпеченості сталого прогресивного розвитку залізорудного підприємства за умов невизначеності й конфліктності.

Структура й обсяг роботи. Дисертація загальним обсягом 270 сторінок складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 139 найменувань, 11 додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 213 сторінок, у тому числі 50 таблиць, 46 рисунків.

Зауваження до дисертації:

1. Стосовно методичних підходів до багатоцільового інтегрованого базового і критеріального оцінювання рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової можливо більш доцільним було б розглянути, як альтернативного варіанту наукового положення, формування «методичного підходу визначення базової та критеріальних оцінок рівня сталого розвитку залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової».

2. На с. 36 дисертації наводиться опис залежності сталого розвитку та фінансової стійкості підприємства, яка згідно тверджень дисертанта «залежить від періодів економічного циклу, у якому зараз перебуває економіка держави». Не можна з цим не погодитися, однак все ж фінансова стійкість підприємства більше залежить від ендогенних факторів, дослідженню яких й необхідно було б приділити більше уваги у дослідженні.

3. Дисертантом детальна увага приділяється ГМГК «Метінвест Холдинг», як такій, що підтримує і у своїй діяльності орієнтуються на забезпечення Цілей сталого розвитку ООН. В той же час інші компанії, що працюють у сфері ГМК в даному контексті не досліджені, що унеможливлює формування висновків щодо даного питання.

4. У роботі на с. 53, 63 порушується проблема кадрового забезпечення залізорудних підприємств на рівні громади. Абсолютно справедливим є твердження про необхідність в межах державних програм підготовки кадрів формування інституцій щодо підготовки необхідних кадрів у регіоні з популяризацією даних професій. Робиться наголос на створенні в рамках підприємств та за рахунок підприємств корпоративних університетів, основною задачею яких є підготовка фахівців необхідного для залізорудних підприємств профілю. При всій логічності даної пропозиції вважаємо створення на кожному підприємстві ГМК таких структур недоцільним та неефективним. Більш економічно та соціально обґрунтованим є участь підприємств ГМК у спонсорській підтримці існуючої державної мережі освітніх закладів необхідного спрямування та популяризація в медіа на рівні громади відповідних спеціальностей.

5. У другій частині підрозділу 2.1 дисертації проведено детальний аналіз інвестиційних показників ГЗК ГМГК «Метінвест Холдинг». В той же час назва підрозділу не містить уточнень саме по цим підприємствам. Тому було б вірним аналіз інвестиційних показників проводити й по іншим підприємствам галузі.

6. Дану дисертаційну роботу заплановано до захисту у 2023 році. На цей час наша країна в цілому та економіка, зокрема, відчувають вже другий рік поспіль негативний військовий вплив. Слід відмітити, що даний вплив є колосальним та болючим для кожного громадянина та кожного суб'єкта господарювання. В той же час у роботі даний аспект висвітлюється, однак не на належному рівні, а наслідки військової агресії не в повній мірі враховуються в розрахунках та результатах аналізу.

7. На с. 206 стверджується, що «головна мета процесу стратегічного реагування та адаптації бізнес-одиниць підприємства відносно мінливості ситуацій у ринковому просторі спрямовується на вирішення таких найважливіших завдань управління його виробничо-економічною діяльністю: зниження собівартості та забезпечення високої якості залізорудної продукції, зростання її прибутковості». Цілком погоджуємося з даним твердженням, однак слід зауважити, що також в зоні уваги менеджменту компаній є збільшення обсягів реалізованої продукції.

Загалом, зауваження по дисертаційній роботі мають дискусійний характер, певною мірою можуть розглядатися як спірні, не впливають на її теоретичне і практичне значення та на загальну позитивну оцінку роботи.

Оцінка дисертаційної роботи загалом

Поставлені і вирішені автором дисертаційної роботи питання, що виносяться на захист, характеризуються спільністю змісту, достатнім рівнем обґрунтованості та апробації наукових результатів, відсутністю порушень академічної доброчесності, що свідчить про особистий внесок отриманих

результатів Демченком П.С. у науку. Зазначені вище зауваження не знижують загальної позитивної оцінки закінченої наукової праці, яка вирішує поставлені завдання.

Дисертаційна робота Демченко Павла Сергійовича за своїм змістом відповідає спеціальності 073 Менеджмент, вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів Україні від 12 січня 2022 р. №44. Вона є закінченим самостійним науковим дослідженням, де ретельно обґрунтовані наукові положення і результати, які спрямовані на вирішення складного актуального наукового завдання щодо теоретичного обґрунтування та розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій підвищення ефективності сталого розвитку залізорудних підприємств у контексті удосконалення управління інноваційно-інвестиційними процесами. Автор дисертаційної роботи Демченко Павло Сергійович на тему «Управління сталим розвитком залізорудних підприємств з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової» заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
Класичного приватного університету Костянтин САЛИГА

Перший проректор
Класичного приватного університету
доктор економічних наук, професор Ольга МАЩЕНКО

Підпис К. Салиги засвідчую
Начальник відділу управління персоналом
Класичного приватного університету
«09» 08 2023 р.